

FINANCIRANJE PREMOGOVNIH TEHNOLOGIJ

“Japonska poskuša pomagati drugim državam, da bi uporabljale manj onesnažujoče energetske sisteme, kot so obnovljivi viri energije ali elektrarne na utekočinjen plin. Toda nekatere države si takšnih sistemov ne morejo privoščiti, poleg tega pa želijo države, ki proizvajajo premog, koristiti domače vire. V takih primerih je bolje graditi elektrarne z visoko učinkovitostjo, ki jo lahko zagotavlja Japonska.”

TAKAFUMI KAKUDO, DIREKTOR ZA PREMOG NA JAPONSKEM MINISTRSTVU ZA GOSPODARSTVO, TRGOVINO IN INDUSTRIJO¹

“Bogate države prosijo revne države, naj vlagajo napor [v zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov, op. a.]. Če prosijo revne države, da ukrepajo, medtem pa nadaljujejo s subvencioniranjem svoje lastne industrije za nacionalne koristi, je to res sebično. Izgledajo smešno.”

SEBASTIEN GODINOT, EKONOMIST PRI OKOLJSKI ORGANIZACIJI WWF

Podnebne spremembe so postale stalnica, medtem pa se že dolga leta prerekamo o tem, kdo mora zmanjšati izpuste toplogrednih plinov. Veliko je govora o spodbujanju obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije, vendar pa praksa kaže na drugačno resničnost: investicije v fosilno energijo prednjačijo tako v razvitih državah kot v t. i. državah v razvoju. Bogate države povprečno investirajo 5-krat več v izvozne subvencije za premogovne tehnologije kot za obnovljive vire².

Bogate države so – kljub pozivom, da se ukinejo subvencije za umazane fosilne vire – v letih od 2003 do 2013 v izvoz elektrarn na premog in izvoz tehnologije za izkop premoga investirale skoraj 13,5 milijarde evrov³. EU je sicer obljubila, da bo do leta 2018 ukinila subvencije za premogovne elektrarne znotraj EU, toda kar zanjo ni več dovolj dobro, bo očitno preprosto izvozila. Čeprav naj bi subvencije EU, ki jih daje preko izvoznih in preferenčnih posojil, prispevale k skupnemu cilju naslavljanja podnebnih sprememb, pa

je resnica drugačna. Francija in Nemčija sta v obdobju od 2003 do 2013 za izvoz premogovnih tehnologij namenili 1,6 oz. 1 milijardo evrov (spomnimo se samo na to, da francoski Alstom in nemški Siemens proizvajata premogovne elektrarne)⁴. 3,4 milijarde evrov evropskega javnega denarja je bilo porabljenih kot garancija za izgradnjo premogovnih elektrarn po svetu⁵.

Čeprav proizvajalci premogovnih tehnologij trdijo, da lahko tako zmanjšajo izpuste v državah v razvoju, v desetletju, ki ga analizira poročilo OECD, nobena investicija ni bila namenjena najučinkovitejši premogovni tehnologiji (t. i. ultra-super-kritična)⁶.

EU daje subvencije premogovni industriji preko izvoznih in preferenčnih posojil ter poroštev. Na ta način evropska podjetja, ki želijo svoje premogovne tehnologije izvažati v tretje države, dobijo bistveno boljše pogoje za sklenitev poslov⁷.

Slovenija je po eni strani izjema, po drugi strani pa ne. Izjema je v dejstvu, da za izvoz premogovnih tehnologij ne daje posojil ali poroštev, vendar pa ga podpira z neposrednimi subvencijami, ki se štejejo kot uradna razvojna pomoč. To je ilustrirano v spodnjem primeru.

¹ <http://eandt.theiet.org/news/2014/oct/coal-japan.cfm>

² <http://cleantechnica.com/2015/04/01/oecd-rich-nations-provide-far-export-subsidies-fossil-fuel-technologies-renewables/>

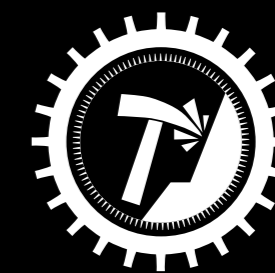
³ <http://uk.reuters.com/article/2015/02/09/uk-coal-oecd-exclusive-idUKKBNOLD1UO20150209>

⁴ <http://uk.reuters.com/article/2015/02/09/uk-coal-oecd-exclusive-idUKKBNOLD1UO20150209>

⁵ <https://euobserver.com/energy/127928>

⁶ <http://uk.reuters.com/article/2015/02/09/uk-coal-oecd-exclusive-idUKKBNOLD1UO20150209>

⁷ <https://euobserver.com/energy/127928>

PRIMER, KI ILUSTRIRA PROBLEM⁸ RUDNIK PREMOGA MARIOVO

V letih od 2010 do 2013 je slovensko podjetje Premogovnik Velenje za Elem Macedonian Power Plants izdelalo študijo izvedljivosti in načrt za odprtje rudnika premoga Mariovo v Makedoniji. Projekt je Slovenija podprla preko bilateralne razvojne pomoči, ki jo izvaja Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR), in sicer v višini 190.000 evrov (celoten projekt je stal 696.000 evrov). V okviru projekta se je pripravila dokumentacija, ki vsebuje tehnični opis tehnološko-tehničnih rešitev za pridobivanje premoga v nahajališču Mariovo (odpiranje in priprava nahajališča Mariovo in tehnološko-tehnične rešitve za pripravo in odkopavanje odkopnih stebrov v nahajališču Mariovo), načrt zunanjih objektov, zbirne pokazatelje za celotni tehnološki proces, dinamiko realizacije projektnih aktivnosti in tehnično-ekonomsko oceno investicijskih vlaganj. Zagotovljena domača proizvodnja električne energije naj bi imela pozitiven učinek na razvoj makedonskega gospodarstva in industrije, saj zmanjšuje uvoz energije in s tem ugodno vpliva na trgovinsko bilanco. Izgradnja in oprema novega rudnika naj bi odprla poslovne priložnosti za tuje dobavitelje. Družba Premogovnik Velenje je hčerinsko družbo v Makedoniji ustanovila leta 2012. Leta 2013 so stekli pogovori o tem, da bi po uspehu projekta Mariovo podjetje Premogovnik Velenje nadaljevalo z delom, in sicer z izdelavo zasnovne za odpiranje novega rudnika premoga Živojno.

Uspeh ima seveda svojo ceno. Makedonske okoljevarstvene organizacije odpiranja rudnika Mariovo niso ocenile kot pozitiven razvojni projekt. Mariovo je namreč ena od najbolj ohranjenih regij

⁸ http://www.cmsr.si/Dejavnosti/Mednarodno_razvojno_sodelovanje/Projekti/docs/2010-4.pdf
<http://www.energetika.net/eu/novice/coal/premogovnik-velenje-se-obetajo-novi-posli-v-bih>
<http://www.energetika.net/eu/novice/coal/premogovnik-velenje-prodira-na-makedonski-energetski-trg>
http://www.energetika.net/eu/novice/coal/premogovnik-velenje-projektira-makedonske-rudnike_2
http://www.energetika.net/eu/novice/coal/premogovnik-velenje-sodeluje-z-makedonijo_2

v Makedoniji, ki ima pogoje in načrte za razvoj ekološkega turizma in ohranjanje kulturne dediščine. Regija ima neokrnjeno naravo in tradicionalno arhitekturo, v Makedoniji pa je znana in spoštovana zaradi bogate biotske raznovrstnosti, folklorne in tradicije, kot so proizvodnja organskih mlečnih in mesnih izdelkov ter ekološko kmetovanje. Kopanje premoga oz. lignita, ki ima zelo nizko kurilno vrednost, bi regijo drastično spremenilo. Posegi bi spremenili hidrologijo regije, kar bi ogrozilo življenje ljudi na tem področju. Biotska raznovrstnost bi bila prizadeta, na udaru pa bi bile tudi tradicionalna arhitektura in dejavnosti regije. O ekološkem turizmu in hrani bi lahko le še sanjali, predvsem zato, ker bi rudniku premoga po načrtu kmalu sledila tudi izgradnja nove termoelektrarne, ki bi še dodatno obremenila regijo z onesnaževanjem. Poleg tega bi razvoj rudnika in termoelektrarne za dolga desetletja pogoltnil finančna sredstva, ki bi jih Makedonija lahko namenila razvoju obnovljivih virov energije in povečanju energetske učinkovitosti.

Slovenija je – verjetno v prepričanju, da je razvojni model vzdrževanja kopa premoga in odpiranje novih termoelektrarn edini možni model (kot smo to videli doma na primeru bloka 6 v Šoštanju) – takšen razvojni model spodbujala tudi v tujini. Za to smo porabili slovenska sredstva za razvojno sodelovanje, nismo pa se vprašali, ali gre v resnici za razvojni projekt in komu bi lahko takšen projekt služil, komu pa škodil.

PRIPOROČILA

Slovenija se mora v primeru izvoza fosilnih tehnologij obnašati drugače, in sicer na naslednje načine:

- zavedati se mora svojih in evropskih zavez za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov ter se truditi, da teh zavez ne dosegale pri projektih na domačih tleh, temveč tudi v tujini;
- sprejeti mora pravila o podnebnih standardih projektov, ki jih evropske države podpirajo v državah v razvoju, da bodo v skladu s podnebnimi cilji EU in vsaj z evropskimi standardi;
- zahtevati mora javno razkritje podatkov o subvencioniranju fosilnih projektov in izvoza fosilnih tehnologij v države v razvoju ter ukiniti vse subvencije za fosilne tehnologije;
- glede na pomembno vlogo, ki jo igra podnebno financiranje in financiranje za razvoj, so nujno potrebni točni, pregledni in celoviti podatki o podnebnem in razvojnem financiranju, da bi preprečili dvojno štetje (financiranje se šteje tako pri doseganju podnebnih kot razvojnih ciljev); dogovoriti se mora torej glede definicije »podnebnega financiranja«.

